

DE LA POESIA DE MARC GRANELL

Entre els llibres editats recentment reclama la nostra atenció un volum de la col·lecció de poesia Edicions de la Guerra que, amb el títol de *Poesia reunida (1976-1999)* (València, Denes, 2000), recull –deixant a banda els seus llibres de poesia per a infants– la totalitat de l'obra publicada de Marc Granell (València, 1953), des del primer llibre *Llarg camí llarg* (València, 1977), fins al darrer *Corrent de fons* (Barcelona, 1999), incloent-hi, a més dels seus huit llibres, una *plquette* de l'any 1999 publicada pel Café Central de Barcelona, amb el títol de *Matèria d'ombra*, i alguns poemes posteriors inèdits o bé publicats a diverses revistes literàries. Aquest volum ens ofereix l'oportunitat d'accedir a una de les obres poètiques valencianes més consolidades en l'actualitat, els primers llibres de la qual eren difícils d'aconseguir, pel temps passat o bé per la desaparició del segell que els va publicar al seu moment. A més s'afegeix l'al·licient, d'una banda, del comentari al conjunt de l'obra que Vicent Alonso, un gran coneixedor de l'obra de Marc Granell i de la literatura catalana actual, ens ofereix al pròleg, i, d'altra, el fet que concloga amb dos recentíssims poemes manuscrits de l'autor que constaten l'obra en marxa.

Els vint-i-tres anys transcorreguts s'han traduït en huit títols que construeixen una trajectòria personal única i coherent, la qual aquest volum recopilatori ens permet de descobrir. De fet, la lectura conjunta de l'obra ens revela com certs motius sobre els que incideix en el seu primer llibre *Llarg camí llarg* seràn constants reiterades en tota la seua obra poètica. El caràcter circular del títol exposa ja la concepció que de la vida té el poeta, per a qui és un llarguíssim camí cap a la mort, una cançó amb una tornada insistent que no permet l'avançada. De fet, aquest llibre inicial –un llibre de negacions– té un caire pessimista més accentuat que els altres llibres en els quals una mena de conteniment de l'emoció mesura la concepció negativa de l'home que tot i així sovintetja als versos de Marc Granell. La presència de la mort és també molt marcada al quart dels seus llibres *Materials per a una mort meditada* (Gandia, 1980) i al

sisè *Fira desolada* (Barcelona, 1991), en què esdevé desesperança, dolor i oblit.

En efecte, la mort és el motiu més recurrent en l'obra de Marc Granell i, contra el que pugja semblar, el desig de la mort: «M'adormiria ara mateix, / t'ho jure» o les preguntes que formula el poeta al voltant d'aquesta →¿importa molt si un cos desapareix / en tal moment determinat o en tal altre?— no constaten cap acceptació o renúncia sinó que descriuen un mode de rebel·lió contra la vida, contra el món. Tanmateix la mort més temuda pel subjecte d'aquest versos no és la mort física, sinó la mort social i les petites morts de cada dia, la mort en vida. Aquest doble sentit de la mort o doble vessant d'aquesta és present a tots els seus llibres i un dels trets definitoris de la manera personal de poetitzar Marc Granell, perquè és responsable de l'alternància, al llarg de la seua obra i en un mateix llibre, de poemes de testimoni civil o de denúncia social amb altres de reflexió metafísica.

És a dir, d'una banda, una vessant provoca la manifestació al poema d'una realitat molt concreta i recognoscible del nostre món o societat actual, una realitat que actua contra la dignitat de l'home, contra els valors i els drets humans. En aquest sentit, el poeta se'ns mostra com un resistent, es rebel·la contra tots els fets que, en el món actual, cerquen la mort social o la desaparició dels valors humans. Fruit d'aquesta vessant són molts dels poemes de *Materials per a una mort meditada* i la gran majoria de *Notícia de la tribu* (València, 1978) i de *Refugi absent* (Barcelona, 1979), poemes que es succeeixen al llarg de tota la seua obra amb els significatius títols de «Soweto», «Seveso», «Un crim perfecte», «La plaça de les boges», «Terra lliure», «O.A.P.», «Els ocupants», «Raons de desidentitat», «Vint-i-cinc abril set-cents set», «Lletra de consol adreçada al poeta Ausiàs March amb motiu de la commemoració perpetrada...» «Homenatge a Primo Levi»... , a la fi, poemes al voltant de les tortures i les conseqüències de les guerres sobre la població, crítics amb els que manen, amb les polítiques culturals, amb les institucions, amb el capitalisme, etc. Però, aquests poemes no són merament denúncies sinó que són la manifestació de una preocupació cabdal de l'home qui escriu aquest versos, tal com diria un altre poeta, Antonio

Gamoneda, reproduïxen «un ruido en la cabeza» fruit del «pensament de la resistència», un «so natural» que el poeta no vol apaivagar, amb què conviu i que és necessari siga present i insistent.

L'altra vessant, la mort física i concreta, la no figurada, la real produeix quasi sempre, d'altra banda, no obstant això, la reflexió metafísica, abstracta, sobre el sentit de la vida quan aquesta esdevé «una invitació a la mort», quan la mort «(...) la saps / l'única patria». Aquesta concepció de la vida provoca l'aparició d'altres motius, freqüents objectes de reflexió a la poesia de Marc Granell. Un d'aquest és el cos, la carn, la matèria imperfecta de la qual està fet l'home que, en algun sentit, es responsable de la seua mort i, al mateix temps, és també l'única prova de la seua existència. Aquesta contradicció envaeix els seus versos i el poeta no vol reconèixer-se en el seu cos, «fet de cos i no-res», llavors l'acceptació d'aquest provoca molta tristesa: «Ets cos i un absurd / perfil imperfecte contra els dies» i provoca també la por, omnipresent als seus versos, fruit del descobriment de la buidor que hi ha rere el cos, de la soledat de l'home davant la mort, de l'oblit –un altre motiu recurrent– al qual ens condemna. El cos esdevé un pes, una càrrega que llasta la vida. El cos, i, per extensió l'home, és només que –com deia César Simón, una influència notable a la poesia de Marc Granell– «un bulto», «nota discordant» en l'univers, «una pedra», «ombra».

La mort, vista des d'aquestes dues vessants, real i figurada, condiciona els versos del poeta i contagia la concepció de la vida de l'home concret que hi ha al darrere. L'omnipresència de la mort en el món quotidià, de la guerra, d'una història, la de l'home, construïda sobre cadàvers es diria que no deixa cap altra opció al poeta, que continua essent un sobrevivent quan expressa un indicatiu de desfeta: «M'adormiria ara mateix, / t'ho jure. / Encara que fos / sobre la música inaugural d'Auschwitz. / I més profundament si així.» I és que la ironia és un dels recursos més reeixits als seus versos i, de vegades, quan la vida esdevé un absurd immens, sembla l'única mena possible d'expressió.

Igualment *Versos per a Anna* (Alzira, 1998), una excepció dins el conjunt de l'obra de Marc Granell, no pot sotstraure's de l'omni-

presència de la mort, de manera que l'amor es defineix en contraposició a aquesta: davant la desesperança que provoca la mort, l'esperança que defineix aquest sentiment; davant l'ombra i la nit, la llum i el dia; davant el cansament de la rutina, el desig de la repetició... L'amor provoca una mirada innocent del món i l'emblema d'aquest no és el roig de la passió sinó el blanc de la innocència, de la puresa, de la llum.

Però, potser, la conclusió que s'extreu rere la lectura dels versos de Marc Granell és que, malgrat la persistència d'aquesta mort que s'entossudeix a aparèixer, o bé per això mateix, la seua poesia és una afirmació de la vida i una autoafirmació del jo, una poètica de la resistència.

ROSA M. BELDA